

Slotbeschouwing

door

G. VAN ROSSEM

Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen

D. C. GEIJSKES wees op de grote betekenis van vleugels bij insecten voor hun verspreiding. Er is nauwelijks aan te twijfelen dat het bezit van vleugels de insecten hun grote succes (70% van alle bekende levende soorten behoort tot de insecten) heeft bezorgd. Zij zijn daardoor in staat geweest de gehele planeet te koloniseren. Men kan actieve en passieve verplaatsing onderscheiden. Bij actieve verspreiding onderscheidt men individuele verspreiding en trek (o.a. vlinders, sprinkhanen en libellen). Bij trekkende insecten zijn retourvluchten zeldzaam. Bij passieve verplaatsing zijn drie middelen op te merken: de lucht, het water en de mens. Van deze is de lucht wellicht het belangrijkste medium van verspreiding, samenhangend met de gewoonte van zeer vele vliegende insecten om direct na het voltooiën van de ontwikkeling het luchtruim te kiezen. Thermiek kan het stijgen bevorderen. Zodoende kan men van 20 tot 5000 meter hoogte spreken van de „luchtplanktonzone”.

D. HILLE RIS LAMBERS vestigde er de aandacht op dat de meeste soorten bladluizen gevleugelde vivipare wijfjes produceren onder invloed van te grote dichtheid op de waardplant. Deze gevleugelden vliegen actief weg, maar zijn spoedig de prooi van luchtstromingen. Zodoende kunnen bladluizen over grote afstanden worden vervoerd. Bewezen zijn afstanden van 1000 tot 1500 km. HILLE RIS LAMBERS wees op het merkwaardige feit dat het transport van een aantal bladluissoorten die op uit Europa in Noord-Amerika geïmporteerde akkeronkruiden leven, moeilijk verklaard kan worden. In de discussie stelde J. C. NIESTHOVEN dat een aantal van deze onkruiden als medicinale planten naar Amerika zouden kunnen zijn meegenomen en onderweg met zorg behandeld, zodat de bladluizen het transport konden overleven. Merkwaardig is het betrekkelijk geringe aantal Nearctische soorten in Europa. HILLE RIS LAMBERS veronderstelde tenslotte dat bepaalde soorten transatlantisch door de lucht moeten zijn verplaatst.

J. A. J. VEENENBOS gaf een overzicht van de na de tweede wereldoorlog verbeterde internationale coördinatie van het fyto-sanitaire werk. In Europa leidde dit tot het oprichten van de European and Mediterranean Plant Protection Organization met 31 lidstaten (EPPO). Deze organisatie pleegt geregeld individueel en algemeen overleg over fyto-sanitaire kwesties. Elders in de wereld bestaan ook dergelijke organisaties. VEENENBOS besprak vervolgens het overleg in Benelux en EEG verband. In de praktijk kan men de volgende fyto-sanitaire maatregelen onderscheiden: invoerverboden (b.v. bepaalde gewassen of grond); de afgifte van gezondheidscertificaten; de import- resp. de exportinspectie en de inspectie van het gewas te velde gedurende het groeiseizoen. In Nederland besteden ongeveer 200 personen een derde van hun tijd aan exportinspectie. VEENENBOS gaf de volgende voorbeelden van insecten die een rol spelen bij de Nederlandse invoerinspectie: San José schildluis, perzikmot en perzikscheutboorder, Middellandsezeevlieg, kersevlieg, Japanse kever, Coloradokever. Hoewel de inspectie ten opzichte

van insecten geenszins absoluut waterdicht is, wist VEENENBOS toch het grote belang van een gedegen uitvoer- en invoerinspectie en van veldinspecties te demonstreren. Zijn uiteenzetting was een pleidooi voor het behoud van een actieve Plantenziektenkundige Dienst.

De medisch-sanitaire entomologie werd ingeleid door J. J. LAARMAN. Het aantal gevallen van intercontinentale import van gevaarlijke vectorinsekten blijkt beperkt te zijn. LAARMAN gaf het klassieke voorbeeld van een malariamuskiet die in Brazilië doordrong en 100.000 ziektegevallen veroorzaakte. Dit insect werd tenslotte met succes uitgerooid. Een andere muskiet, vector van de gele koorts, kwam vermoedelijk vanuit Afrika in Zuid-Amerika binnen. Het gele koorts virus moet indigeen zijn geweest in de Zuidamerikaanse jungle. Deze gevallen blijven echter zeldzaam. Verspreiding van muskieten over kortere afstanden (tot 250 km) zijn gewoner, maar dragen niet bij tot de wezenlijke verspreiding van ziekten zoals malaria. Volgens LAARMAN zijn geïnfecteerde mensen de voornaamste verspreiders van bepaalde ziekten die insecten als tussen-gastheer hebben.

Vlindernotities over 1970

door

A. W. P. MAASSEN

Papilio machaon L. In tegenstelling tot 1969 was 1970 weer een gunstig jaar voor de koninginpage in Montfort en omgeving: eind juni 25 rupsen, in juli en augustus diverse imagines, tussen 28.VIII en 28.IX ongeveer 90 rupsen. Een twintigtal van deze laatste rupsen heb ik binnenshuis in een matig verwarmd vertrek bewaard; vóór 24 oktober had ik 6 vlinders, na deze datum is tot heden (eind december) geen vlinder meer uitgekomen.

Anthocharis cardamines L. In de omgeving van Beegden zeer talrijk, vrij veel in de Doort (Echt), en na jaren van afwezigheid ook weer in mijn woonplaats.

Maculinea nausithous Bergstr. en *Maculinea teleius* Bergstr. Van beide mooie blauwtjes helaas geen spoor gezien. Het bekende plekje in het Roerdal, de laatste mij bekende goede vliegplaats van *nausithous*, is aan de ploeg ten offer gevallen.

Araschnia levana L. Talrijker dan normaal in beide generaties op diverse plaatsen: Montfort, Annendaal, Putbroek, Doort, Roermond, Herkenbosch, Beegden.

Herse convolvuli L. Montfort, 1 vers wijfje, 19.IX. In Belfeld werd een windepijlstaart gevangen door REIHS op 16.IX en één te Tegelen op 19.IX.

Gastropacha populifolia L. Een mooi wijfje tegen een raam van de school op 2.VII te Montfort. De vlinder was hier bezig met het afzetten van eitjes!

Epichnopteryx pulla Esper. Begin mei ongeveer 30 zakjes in een bosje met oude eikebomen te Putbroek (Echt). Alle op de stammen gevonden zakjes leverden wijfjes, slechts uit één zakje, gevonden aan een dor takje tussen het gras, kwam een mannetje.

Rhyacia simulans Hufnagel. Echterheide (Echt), 3 exemplaren.

Cucullia chamomillae Den. & Schiff. Montfort, 1 exemplaar, 5.V.